

ARKEOLOGISK UTREDNING 2025

Lina Dahlqvist

ENSTAKA HÄRDAR FRÅN FÖRROMERSK JÄRNÅLDER

Halland, Halmstad socken, Halmstad kommun, fastighet Halmstad 7:3, L2025:6050

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2026:16

KULTURMILJÖ
HALLAND

Stiftelsen Hallands Länsmuseer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2026

Arkeologisk utredning 2025.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet, Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

Sammanfattning	5
Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Syfte och metod	5
Resultat	9
Tolkning och åtgärdsförslag	11
Referenser	11
 Bilagor	 13
Bilaga 1 Schaktlista	
Bilaga 2 Anläggningslista	
Bilaga 3 Vedanatomisk analys, Amina Hilbert, VEDART	
Bilaga 4 ¹⁴ C-datering, Karl Håkansson, Ångströmlaboratoriet, Uppsala	

Figur 1. Översiktskarta i skala 1:10 000. Utredningsområdet markerat i rött. De tre gravhögar som ligger söder om utredningsområdet är numrerade i kartan. Utdrag ur Lantmäteriets karta.

SAMMANFATTNING

Kulturmiljö Halland har utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Halmstad 7:3, enligt länsstyrelsens beslut 431-820-2025. Arbetet utfördes genom kart- och arkivstudier samt sökschaktning. Fem arkeologiska anläggningar (tre härdar och två gropar) påträffades i ett schakt. Dessa har registrerats i Kulturmiljöregistret som L2025:6050, boplatslämning övrig.

Kulturmiljö Halland bedömer att de få och spridda anläggningarna som påträffats inte besitter en tillräckligt hög vetenskaplig potential för att rättfärdiga en arkeologisk förundersökning på platsen och sålunda förordar Kulturmiljö Halland inga fler arkeologiska insatser i ärendet.

BAKGRUND

Kulturmiljö Halland har utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Halmstad 7:3, enligt länsstyrelsens beslut 431-820-2025.

Utredningen genomfördes av två arkeologer från Kulturmiljö Halland under den 14 oktober 2025, i bra väderleksförhållanden (vindstilla och mulet).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Utredningsområdet utgör en yta om cirka 2,1 hektar stort område, ett par kilometer norr om Halmstads stadskärna, strax under 700 meter väster om Nissan (fig. 1). Marknivån är 45–53 meter över havet, och undergrunden består enligt SGU:s kartvisare av isälvssediment.

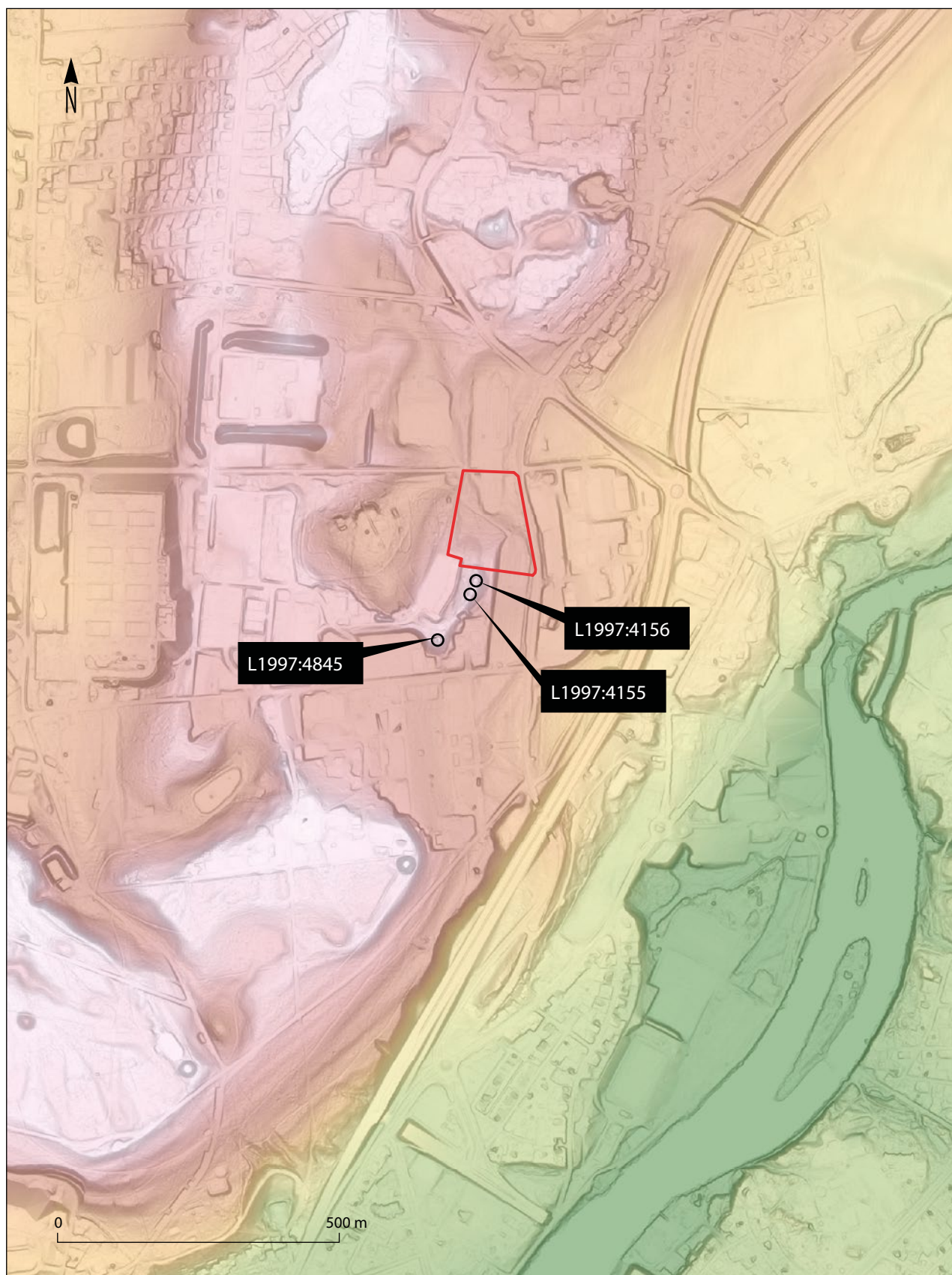
I direkt anslutning till utredningsområdets södra gräns finns en höjdrygg, cirka 58–59 meter över havet, varpå tre gravhögar finns placerade; L1997:4156, L1997:4155 och L1997:4845 (fig. 2). Dessa är registrerade i Kulturmiljöregistret. Dessa gravhögar inventerades vid utredningen och konstaterades då vara skadade av olika typer av markingrepp. I en av högarna

är kärnröset blottlagt. Dessa yt- och kantskador verkar dock inte vara gjorda nyligen, eftersom skadorna finns beskrivna i Kulturmiljöregistret, där 1986 är det angivna året för det senaste fältbesöket. Högarna är placerade i en skogsdunge, där det även växer träd på gravhögarna.

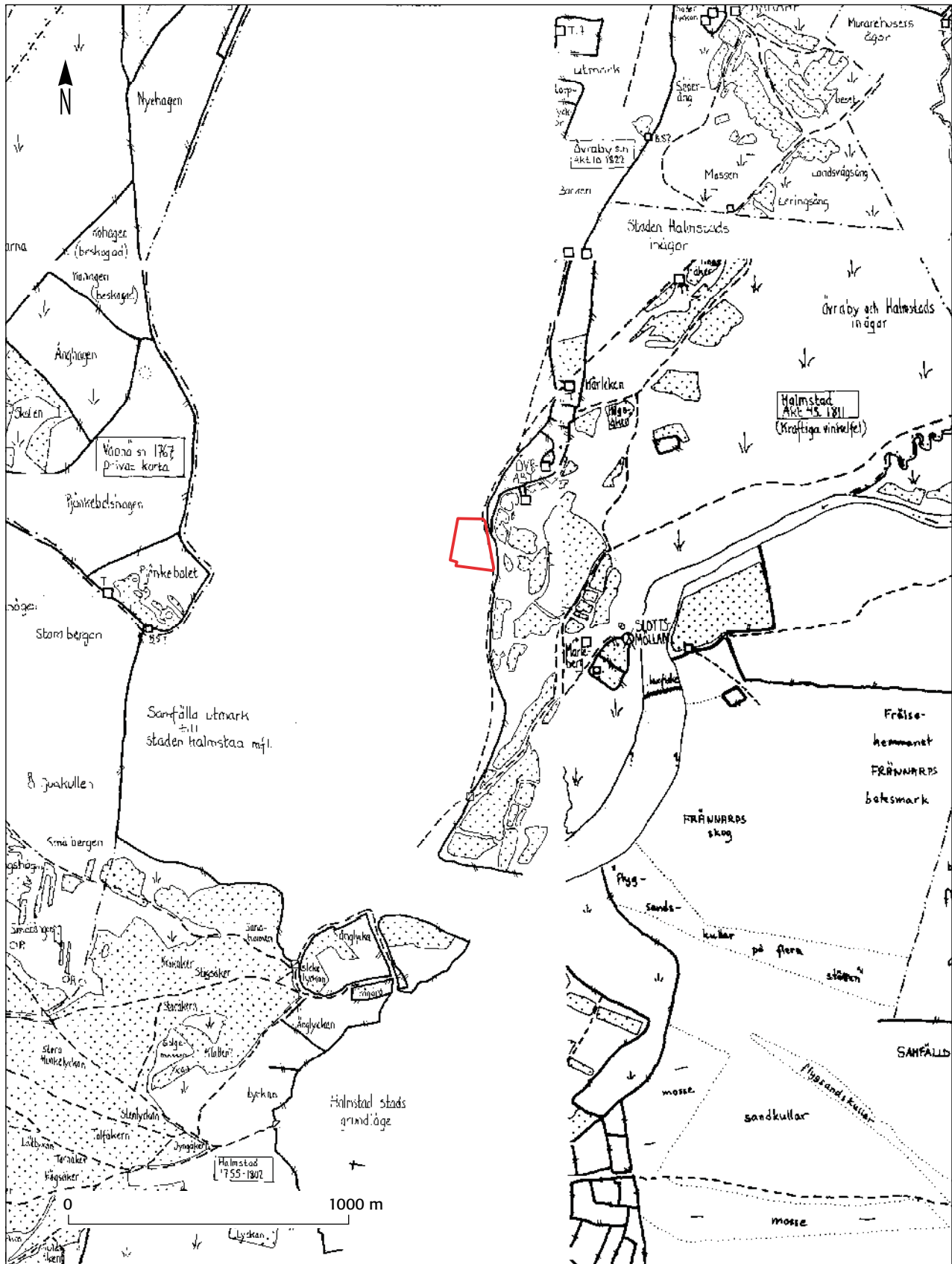
Enligt det historiska kartöverlägget (Halmstad akt 45, 1811 och Vapnö socken, privat karta, 1767) (fig. 3) ligger utredningsområdet precis på den östra kanten till ett större område bestående av samfälld utmark till staden Halmstad med flera. Utmarken användes ofta till exempelvis betesmark, men markanvändningen inom detta område specificeras ej på det historiska kartöverlägget.

SYFTE OCH METOD

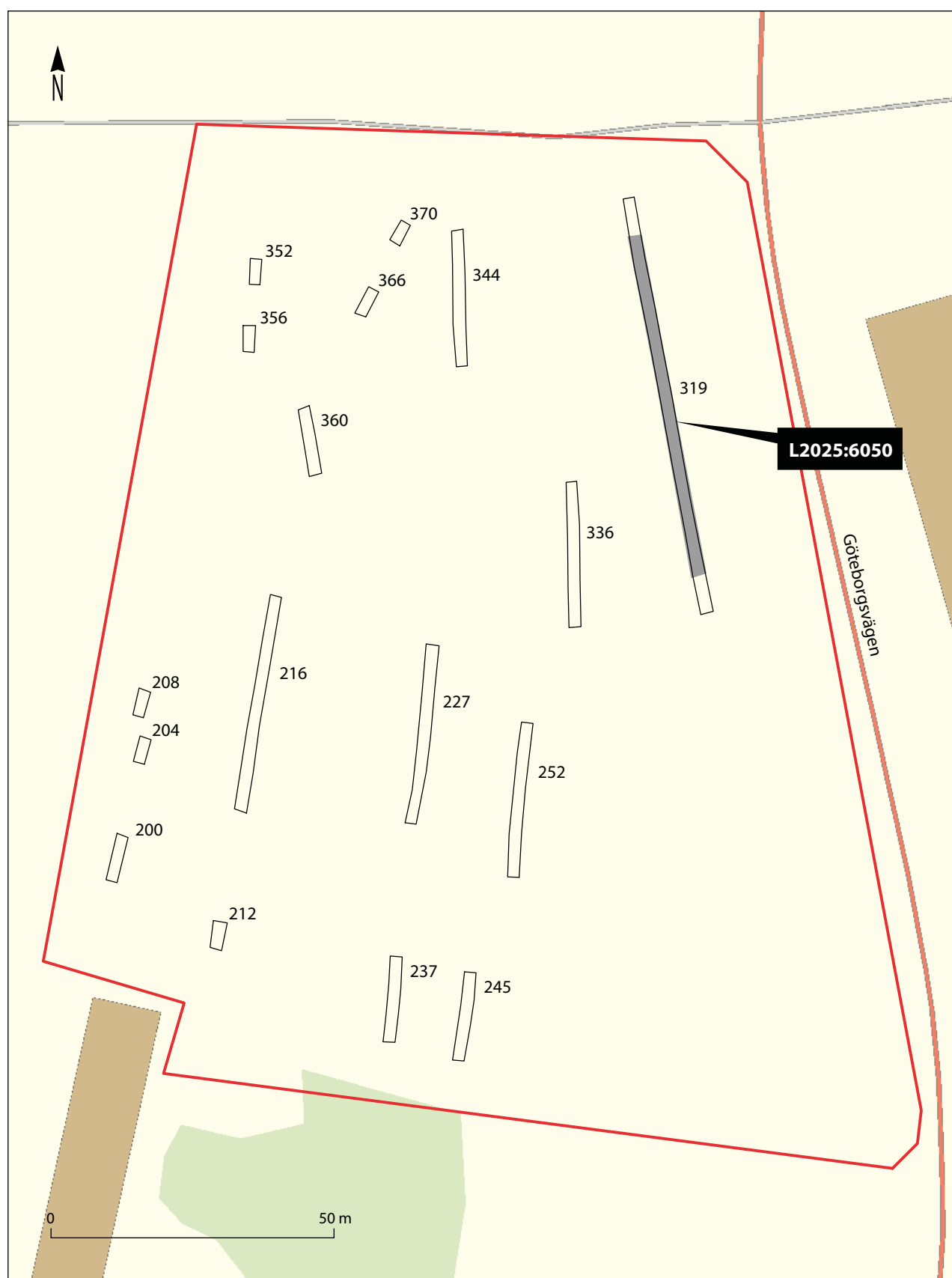
Syftet med utredningen var att ta reda på om okända fornlämningar berördes av det planerade arbetsföretaget samt att preliminärt avgränsa de nyupptäckta fornlämningarna. Den arkeologiska utredningen ska även identifiera, motivera och antikvariskt bedöma både kända och nyupptäckta fornlämningar samt övriga kulturhistoriska lämningar.

Figur 2. Kombinerad höjd- och lutningsreliefkarta över utredningsområdet och dess omkringliggande landskap med de tre gravhögar som ligger söder om utredningsområdet numrerade i kartan. Observera att Nissans vatten är i färgen grön. Skala 1:10 000.

Figur 3. Utredningsområdet på det historiska kartöverlägget. Skala 1:20 000.

Figur 4. Översiktskarta över de öppnade schakten med tillhörande Intrasis-ID inom utredningsområdet samt den nyregistrerade övriga kulturhistoriska lämningen markerad i grått. Skala 1:1000.

Resultaten från den arkeologiska utredningen ska kunna användas vid länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella fortsatta kommande arkeologiska åtgärder. Resultaten ska också kunna användas som underlag i företagens planering.

Utredningen inleddes med en kart- och arkivstudie där utredningsområdets och närområdets kulturmiljö studerades. Kulturmiljöregistret, tillgängligt material på Lantmäteriets söktjänst Historiska kartor och Kulturmiljö Hallands digitaliserade historiska kartöverlägg har analyserats. Detta för att identifiera arkeologiskt intressanta ytor och historisk markanvändning.

Kart- och arkivstudien följdes av fältarbete i form av sökschaktsgrävning med bandgående grävmaskin med en planskopa på strax under 2 meters bredd. Matjorden banades av för att frilägga eventuella bevarade arkeologiska lämningar och anläggningar i den underliggande alven.

Inom utredningsområdet fanns ytor som undantogs från schaktning, exempelvis vägar och hårdgjorda ytor, och utredningsschakten placerades jämnt över de tillgängliga ytorna. Främst anlades schakten i nord-sydlig riktning, i syfte att fånga upp och dokumentera eventuella strukturer.

De upptagna schakten och de påträffade arkeologiska anläggningarna och fynden mättes in med RTK-GPS och dokumenterades i plan genom textbeskrivning.

RESULTAT

Totalt öppnades 17 sökschakt till en sammanlagd schaktlängd om 305 löpmeter, vilket motsvarar cirka 610 m² frilagd yta (fig. 4). Matjordsdjupet varierade inom utredningsområdet, mellan 0,2–0,7 meters djup, men i majoriteten av schakten var matjorden cirka 0,3–0,4 meter tjock. Den underliggande alven bestod av brunt sandigt grus med rikligt av stenar, cirka 0,02–0,2 meter stora. På enstaka spridda platser inom utredningsområdet bestod även undergrunden av brunt grus och grusig sand, utan någon större inblandning av sten. I det schakt som anlades i det sydvästra hörnet bestod undergrunden av mörkbrunsvart lerig sand uppblandat med torv (OS200).

I de schakt som upptogs i närheten av träd, fanns det även inslag av större rötter, men detta var inget som

påverkade schaktningen negativt. Något som dock försvårade schaktningen i vissa delar av utredningsområdet var inslag av 0,5–0,9 meter stora stenar i undergrunden. Dessa stora stenar förekom främst i fyra schakt (OS252, OS319, OS336 och OS366).

I två schakt framkom enstaka flinta, varav en bedömdes vara påverkad av människa (avslag/övrigt slagen). Övrig flinta bedömdes vara naturlig och frostsprängd.

På flera platser inom utredningsområdet var marken starkt påverkad av sentida aktiviteter. Detta påvisades främst i den södra, sydvästra och västra delen av området. I de schakt som anlades här påträffades material såsom plast, armeringsjärn, recent glas och recent tegel samt påförda massor. De påförda massorna var på vissa platser väldigt tjocka, vilket resulterade i något försvårat schaktningsarbete.

I den södra delen finns en förhöjning i topografin, som först tolkades vara en del av den naturliga höjdrygg varpå de tre gravhögarna är placerade. Vid schaktning framkom det dock att denna förhöjning är uppbyggd av olika typer av påfört fyllnadsmaterial bestående av sten, jord och grus. För att bedöma massornas tjocklek upptogs ett djupschakt längst i söder (OS212). Detta grävdes ner till ett djup på 1,9 meter under nuvarande marknivå. Mellan cirka 0–1,75 meters djup förekom det påförda massor, sedan på cirka 1,75–1,85 meters djup framkom den äldre matjordshorisonten (bestående av kompakterad mörkbrun matjord) och därunder framkom alven.

Ett schakt (OS216) anlades i kanten mellan denna uppbyggda förhöjning och den naturliga marknivån, för att undersöka övergången mellan de olika lagren. Stratigrafen i den södra delen av schaktet påvisade att de påförda massorna av sten, grus och sand planade ut mot norr. Därunder framkom den äldre matjorden och därunder alven. Den södra delen av schaktet grävdes ner till ett djup av 0,8–0,9 meter, medan resterade av schaktet norr om den anlagda förhöjningen grävdes ner till ett djup på 0,4 meter under nuvarande marknivå.

Arkeologiska anläggningar påträffades i ett av schakten, OS319 (fig. 5). Dessa bestod av tre härdar och två gropar, samt ett fynd av mänskligt påverkad flinta (ett avslag/övrigt slagen). Fyndet av flintan var ett lösfynd, som hittades i dumpmassorna bredvid schak-

tet. Denna kan således ej kopplas till någon arkeologisk kontext.

I de tre härdarna togs prover av träkol för datering och vedartsanalys, varav ett av dessa (PK375.284) skickades till analys. Under vedartsanalysen identifierades grenar/kvistar av hassel (*Corylus avellana*) (bilaga 3). Från detta prov plockades en bit hasselkvist ut till ^{14}C -datering, vilket skickades till Ångströmlaboratoriet vid Uppsala universitet. Härden kunde genom ^{14}C -dateringen, dateras till förromersk järnålder (bilaga 4).

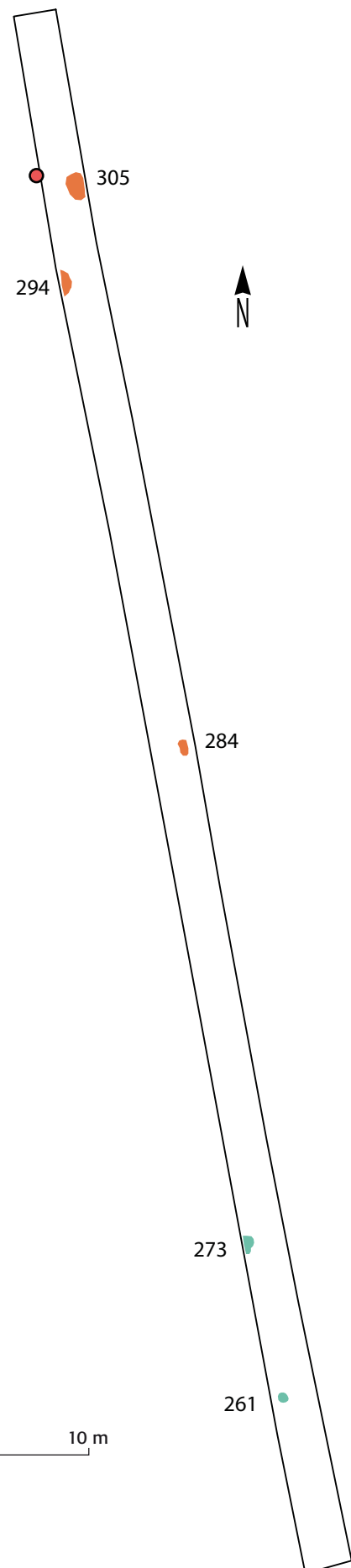
Totalt har en ny fornlämning registrerats i Kulturmiljöregistret: L2025:6050, Boplatslämning övrig. Även de två gravhögarna som var placerade närmst utredningsområdet, L1997:4155 och L1997:4156 har inventerats, och fått uppdaterad information i Kulturmiljöregistret.

OS319

- Fynd flinta
- Härd
- Grop
- Schakt

0 10 m

Figur 5. De påträffade arkeologiska anläggningarna i schakt 319. Skala 1:300.

TOLKNING OCH ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Den steniga undergrunden har varit mindre lämplig som boplatssområde under förhistorisk tid. Däremot har förhistoriska aktiviteter ägt rum inom och i direkt anslutning till utredningsområdet, med tanke på de tre gravhögarna och de enstaka arkeologiska lämningar som påträffades vid utredningen.

Då en av härdarna i schakt OS319 daterades till förromersk järnålder, härstammar troligtvis de andra lämningarna som påträffades inom schaktet också från samma tidsperiod. De aktiviteter som förekommit inom ytan innefattar bland annat eldning, men då varken andra fynd, lämningar eller konstruktionsdetaljer av förhistorisk karaktär kunde iakttas, är det inte möjligt att specificera varför härdarna anlagts eller vilken funktion de har haft.

Det är inte heller möjligt att avgöra om lämningarna har någon koppling till de närliggande gravhögarna, mer än att det förekommit mänsklig aktivitet i närheten även efter att gravhögarna anlagts.

Det är möjligt att marken inom undersökningsområdet har använts i högre grad under förhistorisk eller historisk tid, men de eventuella spår som dessa aktiviteter i så fall har avsatt, har ej bevarats fram tills idag.

Kulturmiljö Halland bedömer att de få och spridda anläggningar som påträffats inom utredningsområdet inte besitter en tillräckligt hög vetenskaplig potential för att rättfärdiga en arkeologisk förundersökning på platsen. Kulturmiljö Halland förordar därmed inga ytterligare arkeologiska insatser i ärendet.

REFERENSER

SGU kartvisare

Fornsök

Historiskt kartöverlägg, Halmstad akt 45, 1811 och Vapnö socken, privat karta, 1767

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-820-2025
Eget diarienummer:	2025-157
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Hallands län
Utförandetid:	14 oktober 2025
Personal:	Lina Dahlqvist (projektledare) och Per Wranning, arkeologer vid Kulturmiljö Halland och Gabriel Andersson, grävmaskinist.
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Läge:	Halland, Halmstad kommun, Halmstad socken, Halmstad 7:3. Koordinater X: 369012, Y: 6285190 (koordinater i sydvästra hörnet)
Undersökt:	305 meter, 610 m ²
Dokumentation:	Schakt, anläggningar och fynd mättes in med RTK-GPS. Digital information finns tillgänglig i Intrasis-projektet Halmstad2025157U.
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs
Prover:	Prover är kasserade
Datering:	Förromersk järnålder

Bilagor

Bilaga 1 Schaktlista

Landskap: Halland
 Kommun: Halmstad
 Fastighet: Halmstad 7:3
 Fornlämning: L2025:6050

Arkeologisk utredning 2025

ID	Djup (m)	Längd (m)	Matjord djup (m)	Beskrivning
200	0,7-0,95	8		Påförda fyllnadsmassor bestående av rikligt med sten/sprängsten uppblandat med brun matjord och grus. Plast förekom cirka 0,55 meter under marknivå. Undergrunden bestod av mörkbrunsvart lerig sand med inslag av torv.
204	0,5-0,55	4,5		Påförda fyllnadsmassor bestående av rikligt med sten/sprängsten uppblandat med brun matjord och grått grus. Schaktning avbruten.
208	0,5-0,7	5		Påförda fyllnadsmassor bestående av rikligt med sten/sprängsten uppblandat med brun matjord och grått grus. Schaktning avbruten.
212	1,9	5		0-1,75 meter, påförda fyllnadsmassor bestående av rikligt av sten/sprängsten uppblandat med brun matjord, grått grus och inslag av recent tegelkross, glas och plast. 1,75-1,9 meter, äldre matjord bestående av kompakterad mörkbrun matjord med inslag av recent tegelkross. 1,9-, steril undergrund bestående av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,12 meter stora.
216	0,4-0,9	38,5	0,4	Grävdes ner till 0,8-0,9 meter under nuvarande marknivå i söder, i övrigt ner till 0,4 meter i resterande av schaktet. Anlades i kanten av den konstgjort uppbyggda höjden. 0-0,6, påförda fyllnadsmassor bestående av rikligt av sten/sprängsten uppblandat med brun matjord och grus. Planade ut mot norr. 0,6-0,9, äldre matjord bestående av mörkbrun kompakterad matjord. 0,9-, steril undergrund bestående av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,12 meter stora.
227	0,35-0,4	32	0,35	Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,12 meter stora.
237	0,3-0,45	15	0,3-0,4	Enstaka större rötter förekom från omkringliggande träd. Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,12 meter stora.
245	0,4-0,5	16	0,3-0,4	Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,15 meter stora. En bit naturlig, frostsprängd flinta.
252	0,3-0,4	27	0,2-0,3	Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,15 meter stora. Även inslag av stora stenar förekom, cirka 0,5-0,6 meter stora.
319	0,4-1	74	0,4	Grävdes ner till 1 meter under nuvarande marknivå i den norra delen av schaktet. Här förekom en svacka i marken som troligtvis fyllts upp i recent tid av påförda fyllnadsmassor uppblandat med brun matjord i markutjämnande syfte. Resterande schakt grävdes ner till 0,4-0,5 meter under nuvarande marknivå. Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av stenar, cirka 0,02-0,15 meter stora. Även inslag av stora stenar förekom, cirka 0,5 meter stora och enstaka relativt stenfria partier bestående av grus och sandigt grus. Totalt 5 arkeologiska anläggningar påträffades; AG261, AG273, AH284, AH294 samt AH305. Ett lösfynd av mänskligt påverkad flinta påträffades (FF318).
336	0,2-0,4	26	0,2-0,4	Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,15 meter stora. Även inslag av stora stenar förekom, cirka 0,2-0,9 meter stora.
344	0,7-0,8	24	0,6-0,7	Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,2 meter stora. Enstaka relativt stenfria partier bestående av grus och sandigt grus.
352	0,3	4,5		Endast påförda fyllnadsmassor bestående av olika typer av sten, grus och sand. Schaktning avbruten.
356	0,6-0,65	4,5		Endast påförda fyllnadsmassor bestående av olika typer av sten, grus och sand. Schaktning avbruten.
360	0,6-0,7	12	0,5-0,6	Undergrunden bestod av brun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,15 meter stora. Enstaka relativt stenfria partier i norra delen av schaktet, bestående av grus och sandigt grus.
366	0,8	5	0,2	Undergrunden bestod av ljusbrun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,2 meter stora. Även inslag av stora stenar förekom, cirka 0,3-0,4 meter stora.
370	0,5	4	0,2-0,3	Undergrunden bestod av ljusbrun sandigt grus med rikligt av sten, cirka 0,02-0,2 meter stora.

Bilaga 2 Anläggningslista

Landskap: Halland
Kommun: Halmstad
Fastighet: Halmstad 7:3
Fornlämning: L2025:6050

Arkeologisk utredning 2025

Intrasisld	Subclass	Schakt	Beskrivning
261	Grop	319	Grop, rund form, 0,5 m i diam.
273	Grop	319	Grop, okänd form, 0,8 x 0,5 m st. Träkol i toppen av fyllningen. Fortsätter in i schaktväggen mot V.
284	Härd	319	Härd, okänd form, 0,8 x 0,5 m st. Träkol och sot i toppen av fyllningen samt skörbrända stenar. Fortsätter in i schaktväggen mot Ö.
294	Härd	319	Härd, okänd form, 1,2 x 0,4 m st. Träkol, sot och skörbrända stenar i toppen av fyllningen. Fortsätter in i schaktväggen mot V.
305	Härd	319	Härd, okänd form, 1,2 x 0,7 m st. Sot och träkol i toppen av fyllningen. Fortsätter in i schaktväggen mot Ö.

Bilaga 3 Vedanatomisk analys, Amina Hilbert, VEDART

**Vedanatomisk analys av förkolnat trä från en härd i fornlämning L2025:6050
från Halmstad sn, Halmstad kommun, Hallands län.**

VEDART analysrapport 2025:21

Uppdragsgivare: Lina Dahlqvist, Kulturmiljö Halland

Analyserat av Amina Hilbert, december 2025

VEDART analysrapport 2025:21

Arbetet omfattar en provpåse med förkolnat trä från fornlämning L2025:6050 (boplatslämning övrig), som ligger i Halmstad socken, Halmstad kommun i Hallands län. Under analysen vedartsidentifierades trä av hassel (*Corylus avellana*).

PK375.284 (Härd)

I detta prov plockades tio bitar ut för analys från provpåsen. Samtliga var grenar/kvistar av hassel (*Corylus avellana*). En bit hasselkvist plockades ut för ^{14}C -datering, denna bör ha låg egenålder.

Analysresultat

ProvID	Provmängd	Analyserad mängd	Anläggningstyp	Trädslag	Prov till ^{14}C	Kommentar
PK375.284	15,922 g (med silt) 10+ bitar	8,107 g 10 bitar	Härd	Hassel 10 bitar	Hasselkvist 144 mg	Samtliga bitar var mindre grenar/kvistar av hassel

Referenser

- Hather, J. G. 2000. *The identification of the Northern European woods: a guide for archaeologists and conservators*. London: Archetype.
- Holmåsén, I. 1989. *Träd och buskar: Nordeuropas vildväxande arter*. 2. uppl. Stockholm: Interpublishing.
- Schweingruber, F. H. 1990. *Microscopic wood anatomy: structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe*. 3rd ed. Birmensdorf, Swiss Federal Research Institute WSL.

Bilaga 4 ^{14}C -datering, Karl Håkansson, Ångströmlaboratoriet, Uppsala

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Regementstvägen 10
752 37 Uppsala

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlab

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2026-01-15

Lina Dahlqvist
Kulturmiljö Halland
Tollsgatan 7
302 32 HALMSTAD

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Halmsta, Halland. (p 7284)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-91178	Halmstad 7:3 (hård PK375.284, L2025:6050)	-27,5	2 319 $\pm$ 30

Bifogat finns graf(er) med kalibrering från BP-ålder till kalenderår.

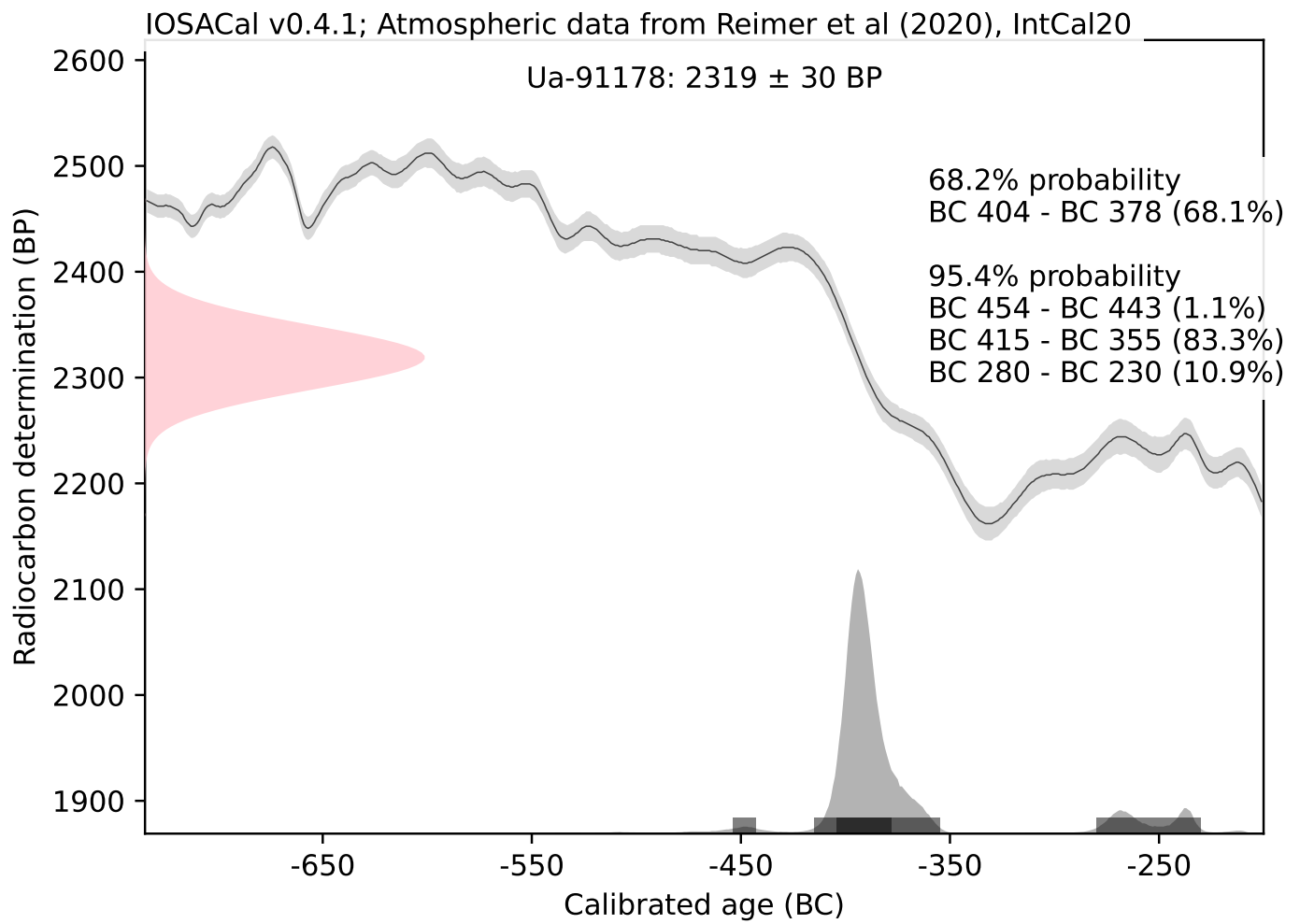
Med vänliga hälsningar

Karl

Håkansson

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2026.01.15
14:06:51 +01'00'

Karl Håkansson/Daniel Primetzhofers

Kalibreringskurvor

**Hitta våra rapporter och
följ oss på våra sociala medier!**

**KULTURMILJÖ
HALLAND**